

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 kolmanneksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 28/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Lisätalousarvioaloite LTA 10/2019 vp Ville Vähämäki ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kuntien valtionosuuteen peruspalvelujen järjestämiseen (287 000 000 euroa) 28.90.30

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallitus esittää kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen 237 milj. euron korotusta, koska vuodelle 2020 oleva kilpailukyky sopimuksen toteuttamiseen liittyvä kompensatio aikaistetaan vuodelle 2019. Kyseessä on kertakorvaus, joka maksetaan kunnille kuluvan vuoden marras- tai joulukuussa tasasuuruisesti 43,22 euroa asukasta kohden.

Valiokunta pitää kompensation aikaistusta perusteltuna kuntatalouden heikon tilanteen vuoksi. Kuntien toimintamenot ovat kasvaneet, minkä lisäksi verokertymät ovat olleet ennakoitua pienemmät. Tämän arvioidaan johtuvan mm. ennakonpidätykseen tehdystä menettelymuutoksesta ja kansallisen tulorekisterin käyttöönottoon liittyvistä tekijöistä, jotka vaikuttavat kertymien ajoitukseen.

Hallitus esittää samalla eräitä tarkistuksia tuloarvioihin. Muun muassa arvonlisäveron ja varainsiirtoveron tuottoarvioita korotetaan, kun taas ansio- ja pääomatuloveron sekä energiaveron tuottoarvioita alennetaan. Kaiken kaikkiaan tuloarviota alennetaan yhteensä 443 milj. euroa.

Nyt esitettyjen muutosten jälkeen valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa noin 107,4 mrd. euroa. Tämä on noin 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2019 vp

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 235 006 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 443 000 000 euron vähennystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 678 006 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja ensimmäinen, toinen ja kolmas lisätalousarvio huomioon ottaen 55 974 719 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 28/2019 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2019 kolmanneksi lisätalousarvioksi.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteen LTA 10/2019 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2019 kolmatta lisätalousarviota sovelletaan 31.10.2019 alkaen.

Helsingissä 22.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Antti Rantakangas kesk
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iiris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Petri Honkonen kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2019 vp

varajäsen Janne Sankelo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko

**Valiokunnan mietintö VaVM 5/2019 vp
Vastalause ps**

VASTALAUSE ps

Yleisperustelut

Kuntien taloudellinen tilanne heikko

Hieman alle kolmasosa kaikista Suomen kunnista haki harkinnanvaraista valtionosuutta kuluvalle vuodelle. Näiden hakemusten kokonaissumma lähestyy noin 100 miljoonaa euroa. Haettavissa on kuitenkin vain 10 miljoonaa euroa. Aiempina jakokertoina jaettava summa on ollut suurempi. Lisätalousarvioaloitteessa LTA 10/2019 vp ehdotetaan, että tukea voidaan myöntää 60 miljoonaa euroa.

On selvää, että koska hakijoiden joukossa on jopa kuusi yli 20 000 asukkaan kuntaa, jää kunta-kohtaisesti saatava lisätuki hyvin pieneksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalveluiden järjestämiseen (arviomääräraha)

Samalla kun eduskunta aikaistaa kilpailukykyopimuksen toteuttamiseen liittyvää kompensatiota, olisi kannattanut tehdä kuntien harkinnanvaraiseen tukemiseen tuntuva lisäys. Kysymyksessä ei ole varsinaisesti mikään kunnille tuleva lisäraha, vaan itse asiassa maksatusta vain aikaistetaan. Tämän vuoksi LTA:n 10/2019 vp ehdotuksessa lisättäisiin momentille 50 miljoonaa euroa suhteessa hallituksen ehdotukseen. Näin lisättävä kokonaissumma nousisi 237 miljoonasta eurosta 287 miljoonaan euroon.

Kuntatalouden tilan huolestuttavan kehityksen vuoksi ehdotamme käynnistettäväksi välittömiä toimenpiteitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.30 lisätään 50 000 000 euroa kuntien harkinnanvaraiseen tukemiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2019 vp
Vastalause ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää toimenpiteet, joilla lisätään yleistä käsitystä kuntatalouden tilasta, vahvistetaan VM:n kuntatalousosaston osaamista ja johtamista, aloitetaan VTV:n suositusten mukaisesti kuntatalouden ohjauksen sääntökehikkojen luominen ja vahvistetaan yleisiä ohjausmekanismeja, sekä kehittää työkaluja kuntatalouden ohjaamiseksi viimeisimpien akateemisten tutkimusten pohjalta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2019 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotettu lausuma hyväksytään.

Helsingissä 22.10.2019

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps